

Jaarverslag Vereniging voor Terpenonderzoek 2016

In 2016 bestond de Vereniging voor Terpenonderzoek 100 jaar. Dit gedenkwaardige jubileum is uitgebreid gevierd met een scala aan activiteiten.

De activiteiten begonnen al in het vorige jaar, 2015, met het aanvragen van subsidies. De jubileumactiviteiten konden worden gefinancierd dankzij de genereuze bijdragen van de P.W. Janssen's Friesche Stichting, De Stichting Woudsend Anno 1816, het St. Anthony Gasthuis Fonds, de Suzanne Hovinga Stichting en het Prins Bernhard Cultuurfonds Fryslân. Voor de uitgave van een jubileumboek werd subsidie verleend door de Stichting J.B. Scholtenfonds, het Huis van de Groninger Cultuur en de Ottema-Kingmastichting.

Als tweede activiteit werd promotiemateriaal ontworpen en gedrukt. Dat materiaal bestond uit folders en bouwplaten, en verder uit banners en beachvlaggen. Dit materiaal werd tijdens alle activiteiten van dit jaar gebruikt.

De jubileumviering werd ingeleid in de voorjaarsvakantie (20 februari – 6 maart 2016), met een op kinderen gerichte tentoonstelling in het Natuurmuseum Fryslân te Leeuwarden onder de titel: *Help pake en beppe de terp op*. Op vertoon van een pake of beppe hadden kinderen vrij toegang. Alle kinderen ontvingen een bouwplaat. Verschillende leden van de vereniging hadden zich aangemeld als vrijwilliger en activiteitenbegeleider. Zo leerde Axel Heinze kinderen te schaatsen op glissen, en verzorgde Yvonne Ording een weefdemonstratie op een staand weefgetouw. De tentoonstelling werd druk bezocht. Een uitgebreid verslag is verschenen in nummer 21 van de nieuwsbrief *Van wierden en terpen*.

De tentoonstelling in het Natuurmuseum Fryslân te Leeuwarden, februari 2016. Links: Axel Heinze bindt een kind glissen onder; rechts: Yvonne Ording aan het weven op een staand weefgetouw. Foto's P. van der Tuin, Natuurmuseum Fryslân.

Tijdens de feestelijke opening van de tentoonstelling op 19 februari werd Jaarverslag 97 gepresenteerd, *Graven aan de voet van de Achlumer dorpsterp*, onder redactie van Johan Nicolay en Gilles de Langen. Dit jaarverslag valt formeel nog onder 2015.

Op zaterdag 19 maart vond de tweejaarlijkse Dag van de Noord-Nederlandse Archeologie plaats in Tresoar in Leeuwarden. De Vereniging was hier vertegenwoordigd met een stand. De voorzitter, Egge Knol, hield een druk bezochte lezing over de geschiedenis van de vereniging.

De Dag van de Noord-Nederlandse Archeologie in Tresoar in Leeuwarden, met de stand van de Vereniging. Foto M. Rooke.

Op 28 mei vond een feestelijke algemene jaarvergadering plaats in theater De Molenberg in Delfzijl. Deze locatie werd gekozen omdat er in de omgeving van Delfzijl twee belangrijke opgravingen zijn uitgevoerd, in Heveskesklooster en in De Wierhuizen. Ten behoeve van een opgraving in De Wierhuizen door Van Giffen werd de Vereniging voor Terpenonderzoek in 1916 opgericht. Na een kort formeel gedeelte bestond het programma uit een aantal lezingen en een veiling waarin een aantal ingebrachte kunstwerken werd geveild ten bate van de verenigingskas. Na de lunch was er een excursie per bus naar de opgravingsterreinen Heveskesklooster en Wierhuizen. Daarna werd nog het Muzeeaquarium bezocht, waar het onder de wierde van Heveskes gevonden hunebed en andere vondsten uit deze opgraving waren te bewonderen.

De voorzitter vertelt op locatie over de opgravingen die in de jaren 1980 plaatsvonden in de wierde Heveskesklooster. Foto G.A. Bakker.

Er verschenen dit jaar twee nummers van de nieuwsbrief *Van Wierden en terpen*. In de eerste werden de leden geïnformeerd over het jubileumprogramma. De tweede was een regulier nummer, vol met allerlei terpennieuws, onder meer over een opgraving in Midlum-Zuid, de borgenkaart van Beckeringh en over een bijzondere vroegmiddeleeuwse zwaardknop uit Ezinge, die na omzwervingen nu definitief terug is in Groningen.

Dit jaar werd een begin gemaakt met de digitalisering van de publicaties van de vereniging. Enkele belangrijke publicaties voor het terpen- en wierdenonderzoek (het proefschrift van dr. Marijke Miedema en Terpen tussen Vlie en Eems, zowel het tekstdeel als het atlasdeel van dr. Herre Halbertsma) konden met toestemming van de rechthebbenden vrij downloadbaar op de website van de vereniging worden geplaatst. In verband met het auteursrecht was dat voor de Jaarverslagen niet mogelijk. Pdf's van gedigitaliseerde Jaarverslagen zijn daarom op een speciale ledenpagina alleen voor leden van de vereniging toegankelijk. Het digitaliseringsproject wordt de komende tijd nog voortgezet. Nieuws over de vereniging en berichten over het terpen- en wierdenonderzoek zijn via de website voor de leden en het publiek goed toegankelijk. In toenemende mate worden nieuwsberichten ook per e-mail aan de leden doorgegeven.

In het september/oktobernummer van het historisch tijdschrift *Fryslân* verscheen onder de titel *Inzichten door opgravingen* een artikel van Egge Knol, over de geschiedenis en de betekenis van de Vereniging.

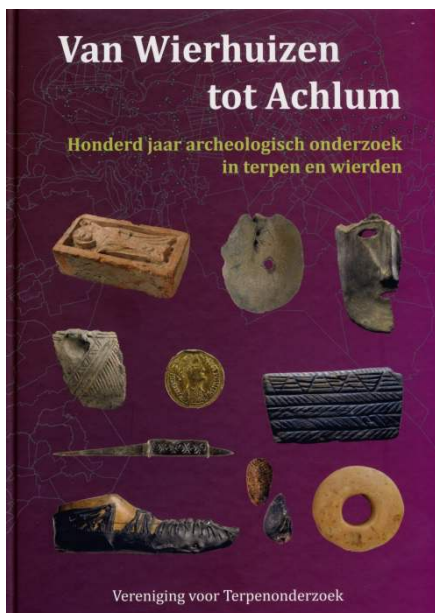
Van 6 tot 9 oktober werd een jubileumexcursie gehouden naar Noord-Friesland, het gebied van de *Halligen*. Dit gebied was ook voor Van Giffen al belangrijk. Hij vergeleek het leven op de noord-Nederlandse terpen en wierden met het leven op de onbedijkte Halligen. Er waren 35 deelnemers aan deze goed verzorgde busexcursie. Excursieleider Egge Knol werd bijgestaan door dr. Dirk Meier, die Noord-Friesland als werkterrein heeft. Vanuit Husum werden verschillende landschappen bezocht: de bedijkte kweldergebieden van Ditmarschen en Eiderstedt, de Hallig Hooge, en het merkwaardige eiland Sylt, waar niet alleen verspoelde hunebedden op het wad zijn te zien, maar ook, onder meer, een vroegmiddeleeuwse ringwalburcht en bijzondere geologische verschijnselen.

De deelnemers aan de excursie naar Noord-Friesland op Sult. Foto genomen door de buschauffeur, L. Boelens.

Dankzij de inspanningen van maar liefst 22 auteurs kon dit jaar een extra feestelijke editie van de Jaarverslagen verschijnen, volledig in kleur en met een harde kaft. Dit 98ste Jaarverslag kreeg als titel: *Van Wierhuizen tot Achlum. Honderd jaar archeologisch onderzoek in terpen en wierden*. Het boek werd gepresenteerd op zondag 27 november 2016, in het Museum Wierdenland te Ezinge. Na een lezing over het nog altijd niet volledig gepubliceerde onderzoek in Ezinge door de secretaris, Annet Nieuwhof, werd het boek door de voorzitter aangeboden aan de vertegenwoordigers van

veertien organisaties die actief zijn op het gebied van de archeologie, de geschiedenis en het landschap van Noord-Nederland, in het bijzonder natuurlijk het terpen- en wierdengebied. Het uitreiken van de eerste exemplaren aan deze organisaties onderstreept dat de vereniging wetenschappelijk onderzoek toegankelijk wil maken voor een breed publiek.

Er kwamen dit jaar geen subsidieverzoeken binnen. Eerdere subsidies ten behoeve van enkele ¹⁴C-dateringen van schoenen resulteerde in een artikel in het Jubileumboek over schoenen uit enkele Friese terpen, door Carol-van Driel-Murray en Hans van der Plicht.

Alle activiteiten en de daarmee gepaard gaande publiciteit, de website en de facebookpagina hebben de vereniging veel nieuwe leden opgeleverd. Het jaar is afgesloten met een totaal van 299 leden, 44 meer dan aan het eind van 2015.

Bestuurslid Steven Jongma moest zijn taken wegens drukke werkzaamheden neerleggen. Het bestuur bestond aan het einde van 2016 uit: Egge Knol (voorzitter), Wietske Prummel (penningmeester), Annet Nieuwhof (secretaris), en Jelle Arjaans, Gerhard Bakker, Johan van Gent (die de plaats van

Steven Jongma heeft ingenomen), Michiel Rooke en Sarah Zandboer (leden).

De secretaris, Annet Nieuwhof